

Що означає смерть Пригожина для Африки

Без Пригожина вплив ПВК «Вагнер» слабшає.
Чудова можливість для Африки та Заходу забезпечити безпеку без найманців.

Нещодавня смерть Євгена Пригожина, лідера групи «Вагнер», разом із кількома командирами цієї групи в авіакатастрофі, що сталася на північ від Москви, судячи з усього, матиме серйозні наслідки для Африки, де ця приватна військова компанія сформувала значну присутність останніми роками. Багато хто підозрює, що президент Росії Володимир Путін відповідальний за смерть Пригожина, і якщо це так, тоді африканські лідери, які пов'язали свою політичну долю з ПВК «Вагнер», повинні будуть замислитися над тим, наскільки сьогодні є дійсними обіцянки, які давав їм Пригожин.

Військові зв'язки між Кремлем, ПВК «Вагнер» і африканськими урядами завжди були оповиті завісою невизначеності. Однак смерть Пригожина і одного із засновників ПВК «Вагнер» Дмитра Уткіна, імовірно організована Путіним як покарання за короткий червневий заколот Пригожина, підвищила ризики для африканських лідерів, які спиралися на армію найманців із «Вагнера» для зміцнення своєї влади.

Як приклад можна навести суданського командира Мухаммада Хамдана Дагло, відомого як Хемедті. Він командує воєнізованим угрупованням «Сили швидкого реагування» (RSF) і роками вибудовував відносини з Пригожиним. Після його смерті майбутнє ПВК «Вагнер» стало виглядати невизначеним, а в постачанні зброї RSF, найімовірніше, відбудеться збій, що потенційно змінить баланс сил між RSF і збройними силами Судану. Це зрушення відбувається в небезпечний для Хемедті момент, оскільки його наміри керувати країною, імовірно, наштовхуються на серйозні перешкоди.

*доступу до кремлівських
ресурсів ПВК «Вагнер»
стане всього лише тінню
власного минулого*

більше. Сьогодні – на тлі державних переворотів від Нігеру до Габону – ті африканські уряди і бунтівні угруповання, які подумують про альянс із «вагнерівцями», вже не можуть розраховувати на колишні підходи. Майже немає сумнівів у тому, що без пригожинського доступу до кремлівських ресурсів ПВК «Вагнер» стане всього лише тінню власного минулого.

Пригожин (повідомляється, що він перебував в Африці за кілька днів до смерті) був рушійною силою всієї африканської діяльності ПВК «Вагнер». Його унікальний характер, зв'язки з африканськими лідерами і контроль над комерційними каналами зіграли вирішальну роль у зростанні впливу пригожинських найманців. Пошук наступника, здатного забезпечити такі ж результати, стане дуже складним (і, ймовірно, нездійсненним) завданням. Потенційно це може зупинити операції «Вагнера» на континенті.

Якщо «вагнерівці» повірять, що саме Путін наказав убити їхнього лідера, тоді йому навряд чи варто очікувати від них збереження вірності, причому особливо від підрозділів ПВК, які базуються далеко від Кремля. Якщо ж ПВК «Вагнер» перейде під командування російського міністерства оборони (судячи з усього, такою була мета Путіна), тоді перетворення приватних бойових загонів на державну структуру, найімовірніше, зменшить їхню оперативну і тактичну гнучкість.

Крім того, важко буде підтримувати встановлену Пригожиным дисципліну, ієрархію за заслугами та систему винагород залежно від успіху місій. Відомо, що Пригожин ділився зі своїми людьми здобиччю, отриманою в рамках африканських проєктів «Вагнера», але така щедрість зазвичай не асоціюється з російським Міноборони.

Є й інше критично важливе питання – операційна автономність. Пригожин довіряв своїм командирам, делегуючи їм повноваження щодо ухвалення оперативних рішень на місцях. Але Кремль, бачачи подібні методи, традиційно хмуриє брови. Міноборони вже з підозрою поглядало на незалежність «Вагнера», тож навряд чи воно схвалить децентралізовану пригожинську модель, а саме вона була ключовим фактором у безжальній ефективності цієї групи в Африці.

З огляду на глибоку

Багато хто з командирів були з Пригожиным

*недовіру між
«вагнерівцями» та
російським військовим
істеблішментом, багато
найманців можуть
узагалі покинути цю
групу*

від самого початку існування ПВК «Вагнер». Наприклад, головний командир цієї групи в Малі, Іван Маслов, діє практично як незалежний гендиректор, являючи собою приклад операційних методів «вагнерівців» у цьому регіоні. Ще побачимо, чи зможе Міноборони заручитися лояльністю цих досвідчених офіцерів, без яких «Вагнер», можливо, втратить свої конкурентні переваги.

З огляду на глибоку недовіру між «вагнерівцями» і російським військовим істеблішментом, багато найманців можуть узагалі покинути цю групу. Одні приєднуються до інших недержавних бойових угруповань, приватних військових компаній або злочинних організацій, а інші безпосередньо служитимуть африканським лідерам, з якими вони налагодили добрі стосунки (деякі вже так і вчинили, наприклад, у Центральноафриканській Республіці). Усі ці зміни можуть ще сильніше дестабілізувати африканські держави, а деякі з них уже належать до числа найбільш крихких у світі, що підвищить ризик регіонального хаосу.

Крім путінської стратегії «розділяй і володарюй», розвалу групи може також сприяти майбутнє занесення ПВК «Вагнер» до списку терористичних угруповань у США і Великій Британії. Компанія військових найманців «Редут» (її очолює головний пригожинський ворог – міністр оборони Сергій Шойгу), найімовірніше, почне змагатися за встановлення контролю над частиною операцій ПВК «Вагнер» на континенті.

Але у «Редута» немає необхідного розуміння місцевої культури, немає налагоджених відносин і місцевого досвіду. І тому, навіть якщо Шойгу і зуміє захопити деякі або навіть усі африканські позиції «Вагнера», «Редуту», напевно, буде складно утримати їх.

*Африканські лідери, які
спиралися на ПВК
«Вагнер» і схожі
угруповання найманців,
мають скористатися
моментом для
переоцінки своєї
стратегії*

Африканські лідери, які спиралися на ПВК «Вагнер» і схожі угруповання найманців (або ж ті з лідерів, хто розмірковує про створення таких партнерств), мають скористатися моментом для переоцінки своєї стратегії. У кращому разі це просто небезпечний вибір – укласти союз із такими угрупованнями, як ПВК «Вагнер», що вирізняються внутрішніми розбратами, кричущою репутацією порушників прав

людини і невизначеним майбутнім.

Для протидії приватним військовим угрупованням, подібним до ПВК «Вагнер», західні країни зобов'язані активніше заповнювати вакуум безпеки, яким зазвичай користуються такі групи. І хоча для боротьби з ісламістськими заколотниками, які спустошують Сахель, потрібні військові заходи, тривалого миру можна досягти, лише сприяючи людському розвитку і підвищуючи стійкість місцевих спільнот. Захист економічного і соціального прогресу стане ключем до витіснення «вагнерівців» і їм подібних.

Смерть Пригожина відкриває перед західними країнами унікальний шанс налагодити тісніші зв'язки з африканськими урядами у сфері безпеки. Оскільки вплив ПВК «Вагнер» слабшає, Африка і Захід зобов'язані скористатися цим шансом для будівництва майбутнього – безпечного і зі стійким миром.

Copyright: Project Syndicate, 2023.

Джайніша Патель

Лондон

Джайніша Патель (Jaynisha Patel) – політичний аналітик в Інституті Тоні Блера (TBI).

